

PARA AKIŞI, AMORTİSMAN VE VERGİLER

Giriş

İşlenecek ana başlıkları sıralarsak:

- Defter değeri ve piyasa değeri farkı
- Vergi sonrası kar ve nakit akışı farkı
- Ortalama vergi oranı marjinal vergi oranı
- Firmanın nakit akışının finansal tablolar kullanılarak bulunması

Bilanço

Bilanço firmanın belirli bir tarihte hangi varlıklara sahip olduğunu ve bunların borç ve özsermaye olarak nasıl finanse edildiğini özetleyen tablodur.

Bilançoda varlıkların gösterildiği tarafa aktif, borçların ve özsermaye kalemlerinin gösterildiği tarafa pasif tarafı denilir.

Aktifler dönen ve duran varlıklar olarak likidite derecelerine göre sıralanmış firmanın faaliyetlerinde kullanılan varlıklardır.

Duran varlıklar tarihi maliyetleriyle bilançoda yer alırlar ve bunlardan ayrılan amortismanlar düşülmek suretiyle net değerleri gösterilir.

	2010	2011		2010	2011
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar		
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar		
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843
Toplam Duran Varlıklar	1644	1709	Özsermaye		
			Sermaye & Emisyon Primi	600	640
			Dağıtılmamış Karlar	1320	1629
			Toplam Özsermaye	1920	2269
Aktif Toplamı	2756	3112	Pasif Toplamı	2756	3112

Bilanço

Pasif tarafsya kreditörlerle ortakların firmadan alacak haklarını gösterir. Borçlar da bilançoda kendi içlerinde kısa ve uzun vadeli borçlara bölünerek gösterilir.

Özsermaye kalemlerinden sermaye, çıkarılmış bulunan hisse sayısı ve nominal hisse değerinin çarpılması sonucu bulunan rakamdır. Hisse senetleri emisyon primi, ihraç edilen hisselerin nominal değerlerinin üzerinde bir fiyatla satışından sağlanan artık fonlardır. Dağıtılmayan karlar ise firmanın geçmiş yıl karlarının temettü olarak dağıtılmamış olan kısımlarının toplam değerini verir.

	2010	2011		2010	2011
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar		
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar		
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843
Toplam Duran Varlıklar	1644	1709	Özsermaye		
			Sermaye & Emisyon Primi	600	640
			Dağıtılmamış Karlar	1320	1629
			Toplam Özsermaye	1920	2269
Aktif Toplamı	2756	3112	Pasif Toplamı	2756	3112

Bilanço

XYZ Şirketi Bilançoları

	<u>2010</u>	<u>2011</u>		<u>2010</u>	<u>2011</u>
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar		
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar		
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843
Toplam Duran Varlıklar	1644	1709	Özsermaye		
			Sermaye & Emisyon Primi	600	640
			Dağıtılmamış Karlar	1320	1629
			Toplam Özsermaye	1920	2269
Aktif Toplamı	2756	3112	Pasif Toplamı	2756	3112

İşletme Sermayesi ve Likidite

	2010	2011		2010	2011
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar		
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar		
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843

Net İşletme Sermayesi

Dönen varlıklar – Kısa Vadeli Borçlar

Bu farkın pozitif olması 12 aylık dönem içerisinde ele geçecek olan nakit miktarı yapılacak nakit ödemelerden fazla olduğunu gösterir.

Finansal açıdan sağlıklı firmalarda bu fark pozitiftir

Likidite

Bir varlığın hızlı bir şekilde değer kaybına yol açmaksızın nakite çevrilebilmesi özelliğidir

Varlıklarının çoğunluğu likit olan şirketlerin finansal sıkıntıya girmeleri ihtimali düşüktür

Ancak bu tür şirketler daha az getiri elde ederler

Bu yüzden likit ve likit olmayan varlıkların oranı arasında bir denge bulmak gerekir

Defter değeri ve Piyasa değeri

- Bilanço varlıkların, borçların ve özsermayenin defter değerlerini gösterir.
- Piyasa değeri varlıkların, borçların ve özsermayenin bugün itibarıyla alınıp satılabileceği gerçek değeri gösterir.
- Piyasa değeri ve defter değerlerini genellikle birbirinden çok farklıdır. Niçin?
- Karar verirken hangi değeri baz almak gerekir?

Defter değeri ve Piyasa değeri

- Duran varlıklar bilançoda tarihi maliyet değerleri (eksi birikmiş amortisman) ile gösterilir
- Dönen varlıkların defter ve piyasa değerleri birbirine yakındır, ama duran varlıklar için durum farklıdır.
- Defter değeri muhasebe kurallarına bağlıdır, piyasa değeri ise nakit akışlarına ve bu akışların riskine bağlıdır.
- Bilanço ayrıca, insan kaynaklarının değeri gibi , şirketin bazı varlıklarını göstermez.
- Bilanço özellikle uzun vadeli borçların piyasa değerini göstermeyebilir. Piyasa faizleri değiştğinde uzun vadeli borcun piyasa değeri de değişir, ama bu değişim bilançoğa yansımaz.
- Bilanço pek çok konuda bilgi vericidir ama şirketin piyasa değerini göstermez.

Gelir tablosu

Gelir tablosu firmanın belirli bir dönemin sonunda dönem içerisinde sağladığı gelirleri, yaptığı giderleri ve bunların sonucunda elde ettiği kar veya zararı gösterir.

XYZ Şirketi Gelir tablosu

	<u>2011</u>
Net Satışlar	1509
Satılan Malın Maliyeti	600
Amortisman Giderleri	65
Brüt Kar	844
Faaliyet Giderleri	150
Net Faaliyet Karı	694
Finansman Giderleri	70
Vergi Öncesi Net Kar	624
Vergi ve Yasal Yükümlülükler	212
Vergi Sonrası Net Kar	412
Temettü	103

Gelir tablosu

Gelir tablosu içerdiği bilgilerle, aslında işletmenin bir dönemlik başarı ya da başarısızlık öyküsüdür.

Gelir tablosunda birden fazla kar rakamı gösterilir. Bunlar brüt kar, net faaliyet karı, vergiden önceki net kar ve vergiden sonraki net kar dır. Bu tür gelir tablolarına çok kademeli gelir tablosu adı verilir.

Hatırlanacağı gibi, gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi yani gelirlerin aynı döneme ait giderlerle karşılaştırılması dönemsellik kavramının gereğidir.

Tahakkuk esası

Tahakkuk esasının kullanımının yararı, gelir ve giderlerin gerçekleştikleri muhasebe dönemi içinde eşleştirilmesi suretiyle dönem karının sağlıklı biçimde ölçülmesine olanak vermesidir.

Öte yandan, aynı ilke, dönemin nakit hareketlerini göz ardı etmesi nedeniyle sakıncalıdır.

Gelir ve giderlerin eşleştirilmesi ilkesinin bir uygulaması da amortisman gideridir. Amortisman, bir duran varlığın maliyetinin o duran varlığın ömrünü oluşturan yıllara gider yazılması işlemidir.

Amortisman

Bir para çıkışı olmayan amortisman giderleri yıllık kar hesaplanırken para çıkışı olan diğer giderlerle birlikte gelirlerden indirilir. Nakit akışı bulunurken düzeltme yapmak amacıyla Faaliyet karına yıllık amortisman gideri eklenir. Bu ekleme yapılmazsa para girişleri amortisman gideri kadar az gösterilmiş olur.

Amortisman bir para kaynağı değildir, ama bir vergi kalkanıdır. O nedenle dolaylı da olsa, işletmenin net para girişinin artmasına neden olur.

Örnek

Bir şirket 2013 yılı içinde 100 bin TL karı olan bir işlem yapsa, fakat parayı 2014 yılında tahsil edecek olsa sadece gelir tablosunu okuyan biri, firmanın 2013 yılında 100 bin TL lik bir nakit girişi yarattığını varsayabilir.

Ya da 100 bin TL lik kar gerçekten net nakit girişine eşit olsa, fakat firma aynı yıl duran varlıklara 200 bin TL yatırmış olsa, sadece gelir tablosuna bakmakla şirketin para durumunun iyi olduğu sanılabilir. Oysa ki, her iki örnekte de işletmenin nakit pozisyonu oldukça kötüdür.

Başka bir örnek olarak, şirketin gelir tablosunun 100 bin TL zarar gösterdiği, fakat aynı döneme ait amortisman giderinin 120 bin TL olduğu bir durum ele alınabilir. Burada gelir tablosu zarar göstermektedir ama, 20 bin TL lik net para girişi yaratılmıştır. Zira amortisman para çıkışı gösteren bir gider değildir.

Nakit akışı kavramı

Nakit akışı finans yöneticisinin finansal tablolardan öğrenebileceği en önemli bilgilerdendir.

Nakit akışı farklı şekillerde tanımlanabilir. Bu ünite de ağırlıklı olarak serbest nakit akışı kavramına odaklanacağız.

Serbest nakit akışı, firmanın bir yıl içindeki toplam nakit girişlerinden, faaliyetlerin, tüm yatırımların ve vergilerin sebep olduğu nakit çıkışları düşüldükten sonra kalan ve firmaya fon sağlayan kişilere (alacaklılar, hissedarlar) ödenebilecek nakit tutarı demektir.

Firmanın piyasa değerini serbest nakit akışlarının büyüklüğü ve riski belirler.

Serbest Nakit Akışı

Serbest Nakit Akışı=Alacaklılara Nakit Akışı+Hissedarlara Nakit Akışı

Serbest Nakit Akışı=Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı-
Net Sermaye Harcaması- Net İşletme Sermayesi Değişimi

Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı=Net Faaliyet Karı-
Vergi+Amortisman Gideri

Örnek

Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı=Net Faaliyet Karı-
Vergi+Amortisman Gideri=694-212+65=547

Net Sermaye Harcaması=1709-1644+65=130

Net İşletme Sermayesi Değişimi=(1403-389)-(1112-428)=1014-
684=330

	2010	2011		2010	2011		2011
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar			Net Satışlar	1509
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123	Satılan Malın Maliyeti	600
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266	Amortisman Giderleri	65
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389	Brüt Kar	844
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar			Faaliyet Giderleri	150
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454	Net Faaliyet Karı	694
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454	Finansman Giderleri	70
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843	Vergi Öncesi Net Kar	624
Toplam Duran Varlıklar	1644	1709	Özsermaye			Vergi ve Yasal Yükümlülükler	212
			Sermaye & Emisyon Primi	600	640	Vergi Sonrası Net Kar	412
			Dağıtılmamış Karlar	1320	1629		
			Toplam Özsermaye	1920	2269	Temettü	103
Aktif Toplamı	2756	3112	Pasif Toplamı	2756	3112		

Örnek

Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı=547

Net Sermaye Harcaması=130

Net İşletme Sermayesi Değişimi=330

Serbest Nakit Akışı=Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı-
Net Sermaye Harcaması- Net İşletme Sermayesi Değişimi= 547-
130-330=87

	2010	2011		2010	2011		2011
Dönen Varlıklar			Kısa Vadeli Borçlar			Net Satışlar	1509
Hazır Değerler	44	78	Finansal Borçlar	196	123	Satılan Malın Maliyeti	600
Menkul Kıymetler	60	82	Ticari Borçlar	232	266	Amortisman Giderleri	65
Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	455	688	Toplam Kısa Vadeli Borçlar	428	389	Brüt Kar	844
Stoklar	553	555	Uzun Vadeli Borçlar			Faaliyet Giderleri	150
Toplam Dönen Varlıklar	1112	1403	Finansal Borçlar	408	454	Net Faaliyet Karı	694
Duran Varlıklar			Toplam Uzun Vadeli Borçlar	408	454	Finansman Giderleri	70
Maddi Duran Varlıklar(net)	1644	1709	Toplam Borç	836	843	Vergi Öncesi Net Kar	624
Toplam Duran Varlıklar	1644	1709	Özsermaye			Vergi ve Yasal Yükümlülükler	212
			Sermaye & Emisyon Primi	600	640	Vergi Sonrası Net Kar	412
			Dağıtılmamış Karlar	1320	1629		
			Toplam Özsermaye	1920	2269	Temettü	103
Aktif Toplamı	2756	3112	Pasif Toplamı	2756	3112		

Örnek

$$\begin{aligned}\text{Alacaklılara Nakit Akışı} &= \text{Finansman Giderleri} - \text{Net Yeni Borçlanma} \\ &= 70 - (454 - 408) = 24\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Hissedarlara Nakit Akışı} &= \text{Temettü} - \text{Net Yeni Hisse Satışı} \\ &= 103 - (640 - 600) = 63\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Serbest Nakit Akışı} &= \text{Alacaklılara Nakit Akışı} + \text{Hissedarlara Nakit Akışı} \\ &= 24 + 63 = 87\end{aligned}$$

Net Nakit Akışı

Sık kullanılan bir diğer nakit akışı da Net Nakit Akışı dır.

Net Nakit Akışı= Vergi Sonrası Net Kar+Amortisman Gideri olarak tanımlanır.

Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı (FKNA)sadece faaliyetler sonucu yaratılan nakit akışını ölçmekte iken Net Nakit Akışı (NNA) hem faaliyet hem finansman kararlarını yansıtmaktadır.

Hatırlanacağı gibi

Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı=Net Faaliyet Karı-Vergi + Amortisman Gideri

Vergi Sonrası Net Kar= Net Faaliyet Karı-Finansman Gideri-Vergi olduğu için

Net Nakit Akışı= Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışı-Finansman Gideri olur

NNA ve FKNA arasındaki fark faiz gideri kadardır

Örnek

ABC anonim şirketinin 2012 yılı bilançosunda Dağıtılmamış Karlar 400.000TL dir. 2013 yılı sonunda şirketin hisse başına karı 3 TL ve hisse başına temettüsü 1 TL dir. Şirketin 200.000 adet hisse senedi bulunduğuna göre, 2013 yılı sonunda Dağıtılmamış Karlar hesabının bakiyesi ne olmalıdır?

vergiden sonraki net kar= $3\text{TL} \times 200.000 = 600.000\text{TL}$

Toplam Temettü= $1\text{TL} \times 200.000 = 200.000\text{TL}$

Dağıtılmamış Karlar₂₀₁₃ = Dağıtılmamış Karlar₂₀₁₂ + Dağıtılmamış Karlara İlave₂₀₁₃ = $400.000 + (600.000 - 200.000) = 800.000\text{TL}$

Gelir ve Kurumlar Vergisi

Dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiyede de gelir vergisinde müterakkilik esastır. Müterakki vergi, vergilenecek miktar arttıkça oranı yükselen vergi demektir. Bu sistemde kişinin toplam geliri dilimlere bölünmekte ve ilk dilime en az, ikinci, üçüncü v.s. dilimlerin her birine giderek artan vergi oranları uygulanmaktadır.

Ücret gelirleri

Gelir dilimleri	Vergi oranı
13.000 TL'ye kadar (0-13.000)	% 15
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası (13.000-30.000)	% 20
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, fazlası (30.000-70.000)	% 27
70.000 TL'den fazlasının 70.000 TL'si için 16.150 TL, fazlası (>70.000)	% 35

Gelir ve Kurumlar Vergisi

Buna göre yıllık geliri 120.000TL olan bir kişinin ödeyeceği gelir vergisi aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

İlk gelir diliminden	$13.000 * \%15 = 1.950$
İkinci gelir diliminden	$17.000 * \%20 = 3.400$
Üçüncü gelir diliminden	$40.000 * \%27 = 10.800$
Dördüncü gelir diliminden	$50.000 * \%35 = 17.500$
Toplam	33.650

Görülüyor ki bu kişi 33.650 TL gelir vergisi ödeyecektir.

Gelir ve Kurumlar Vergisi

Ödenen toplam gelir vergisinin, vergilendirilen kazançta (vergi matrahı) oranına ortalama vergi oranı denir.

Dolayısıyla yukarıdaki örnekte:

Marjinal vergi oranı %35

Ortalama vergi oranı= $33.650 \text{ TL} / 120.000 \text{ TL} = \%28,04$ olur.

Ülkemizde anonim şirketler Kurumlar Vergisi kanununa tabidirler. Bunun anlamı söz konusu şirketlerin ortak ya da hissedarlarının değil, şirketin bizzat kendisinin vergi mükellefi sayılmasıdır. Ülkemizde halen uygulanmakta olan kurumlar vergisi oranı %20 dir.

ALIŐTIRMALAR

1. AŞağıdaki faktörlerden hangisi ABC Anonim Şirketi nin geğtiğimiz sene negatif net nakit akışı olmasına rağmen bilançosundaki nakit miktarının artmasını ağıklayabilir?
(Net Nakit Akışı= Vergi Sonrası Net Kar+Amortisman Gideri)
 - a. Şirket yüksek miktarda temettü ödemiŐtir.
 - b. Şirketin yüksek miktarda amortisman gideri vardır.
 - c. Şirket borsadan kendi hisse senetlerinin bir kısmını geri satın almıŐtır.
 - d. Şirket yeni borç almıŐtır.
 - e. Şirket yüksek miktarda duran varlık alımı yapmıŐtır.

Cevap:D

ALIŐTIRMALAR

2. Bir hisse senedi analisti ABC Anonim Şirketi hakkında aşağıdaki bilgiyi ediniyor:

- 2001 yılı sonunda hazırlanan bilançoda Dağıtılmamış Karlar 700.000 TL dir.
- 2002 yılı sonunda hazırlanan bilançoda Dağıtılmamış Karlar 320.000 TL dir.
- Şirket temettü odememektedir.
- Şirketin nakit olmayan tek gider kalemi amortisman giderleridir.
- Şirketin nakit olmayan geliri bulunmamaktadır.
- Şirketin 2002 yılı iain net nakit akışı 150.000TL dir.

Bu bilgiler iŐıđında aŐađıdakilerden hangisi doğrudur?

- a. ABC Anonim Şirketinin 2002 yılı vergi sonrası karı negatiftir.
- b. ABC Anonim Őirketinin 2002 yılı vergi sonrası karı pozitifdir, ama bu kar 2001 yılı vergi sonrası karından daha dűŐűktür.
- c. ABC Anonim Őirketinin 2002 yılı amortisman giderleri 150.000 TL den daha dűŐűktür
- d. ABC Anonim Őirketinin 2002 yılı sonundaki bilançosundaki nakit miktarı 2001 yılı sonundaki bilançosundaki nakit miktarından daha dűŐűktür .
- e. ABC Anonim Őirketinin 2002 yılı net nakit akıŐı 2001 yılı net nakit akıŐından daha yűksektir.

Cevap:A

ALIŐTIRMALAR

3. AŐađıdakilerden hangisi bir Şirketin piyasa değerine yansır ama defter değerine yansımaz?
- a. Gayrimenkul yatırımları
 - b. Şirketin itibarının yüksek olması
 - c. Şirketin sahibi bulunduğu makineler
 - d. Műşteriden ileride tahsil edilecek bir alacak
 - e. Stoklarda satılmak üzere bekleyen bir ürün

Cevap: B

ALIŐTIRMALAR

4. Güçlü Anonim Şirketinin 2008 yılı sonunda hazırlanan bilançosunda Dağıtılmamış Karlar 1.200.000 TL dir. 2009 yılında Şirketin hisse başına karı 5 TL ve hisse başına temettüsü 3 TL olmuŐtur. Şirketin dolaşımda 500.000 adet hisse senedi bulunmaktadır. Şirketin 2009 yılı sonunda hazırlanan bilançosunda Dağıtılmamış Karların değeri ne olacaktır?
- a. 1.400.000 TL
 - b. 1.500.000 TL
 - c. 1.600.000 TL
 - d. 1.700.000 TL
 - e. 2.200.000 TL

Cevap: E